

Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
(Sendt pr. e-mail til: euteko@stukuvvm.dk)

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelsers (REU)s udtalelse om rådets indstillinger i forbindelse med forsøg med erhvervsuddannelser

Undervisningsministeriet (UVM) har ved brev af 19. december 2018 anmodet om REUs indstillinger om ansøgninger om forsøg med erhvervsuddannelser. Forsøgsansøgninger samt en oversigt herover og ministeriets påtænkte afgørelser var vedlagt brevet fra UVM.

Ministeriet henviser i brevet til, at det fremgår af § 68 i lov om erhvervsuddannelser, at undervisningsministeren i særlige tilfælde kan gøre undtagelser fra loven, hvis det sker for at fremme uddannelsesforsøg. Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser afgiver indstilling herom.

Ministeriet beder REU om senest den 24. januar 2018 at afgive indstilling om de forsøg, som ministeriet påtænker at godkende.

1. Baggrunden for REUs indstillinger

I forhold til REUs indstilling i sagen, jf. ovenfor, har REU ønsket at give de faglige udvalg mulighed for at udtale sig til REU om de forsøg, som ministeriet har anmodet REU om at afgive indstilling om. Det vil konkret sige de 58 forsøgsansøgninger, som ministeriet påtænker at godkende.

REU har derfor ved brev af 20. december 2017 bedt de faglige udvalg om udtalelser vedrørende de nævnte forsøgsansøgninger. I brevet til de faglige udvalg har REU fremhævet, at det er vigtigt for REU at understrege følgende, som de faglige udvalg bedes tage i betragtning ved afgivelse af det enkelte udvalgs eventuelle udtalelser:

- Der er tale om relativt begrænsede forsøg (både for så vidt angår tidsramme og omfattede uddannelser) og evt. permanente fravigelser fra erhvervsuddannelsesloven vil kræve lovændring,
- formålet er forny og udvikle erhvervsuddannelserne,
- forsøgene må ikke stille eleverne eller virksomhederne dårligere, end hvis der ikke havde været tale om et forsøg

Rådet for de Grundlæggende
Erhvervsrettede Uddannelser (REU)

Rådssekretær
Per Pagh Aarestrup
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Tlf 33927332
Fax 3392 7784
e-mail: reu@uvm.dk

24. januar 2018

- forsøgene skal understøtte erhvervsuddannelsesreformens fire klare mål, og
- forsøgene skal - som et af flere elementer - medvirke til at give et erfaringsgrundlag for at vurdere potentialer i den fremtidige udvikling af erhvervsuddannelserne.

Konkret har REU i brevet anmodet de faglige udvalg om udtalelser om

- de 58 forsøgsansøgninger, som ministeriet påtænker at godkende.
- de forsøg, som berører hver af de erhvervsuddannelser, som det enkelte faglige udvalg har ansvar for.

REUs anmodning omfattede ikke udtalelser om de fire hovedområder (grundforløbenes 1. del), da der ikke er knyttet konkrete uddannelser til hovedområderne, som det var tilfældet med de tidligere 12 erhvervsfaglige fællesindgange.

REU har i brevet tilkendegivet, at er der ikke indkommet udtalelse ved høringsfristens udløb, vil det blive betragtet som en positiv tilkendegivelse.

REU anmodede om at modtage de faglige udvalgs udtalelser senest den 15. januar 2017, og REU skal i den forbindelse kvittere for det store arbejde, der på den baggrund er udført i de faglige udvalg. De indkomne bemærkninger er registreret i vedlagte oversigt (Excel-ark).

2. REUs generelle bemærkninger

REU har lagt følgende generelle bemærkninger til grund for sin indstilling til de enkelte forsøg:

2.1. Indledende bemærkninger

- REU finder, at der skal være tale om egentlige forsøg, altså afprøvninger af ting, som ikke har forsøgt før og ikke blot tilbagevenden til forhold, der har været politisk enighed om at begrænse som fx brede grundforløb uden klart fagligt sigte - med stort frafald og betydelig utilfredshed fra virksomhedernes side som konsekvens.
- Forsøgene skal have almen karakter og ikke alene være snævert knyttet til det udbud, skolen tilfældigvis har. Det er ligeledes vigtigt, at forsøgene medtænker, hvordan der kan ske udbredelse til alle de skoler, hvor uddannelsen udbydes.
- Forsøgene må ikke forskyde ansvarsfordelingen for uddannelserne mellem skolerne og virksomhederne. Virksomhederne har ansvaret for uddannelsen i hovedforløbet og vil kunne gøres økonomisk ansvarlige, hvis eleven/lærlingen ikke når målene i ud-

dannelsen. Hvis skolerne lægger mål op i hovedforløbet fx bestemte grundfag, pålægger de således virksomhederne en ekstra byrde og gør dem ansvarlige, hvis disse ikke er bestået.

- Forsøgsansøgningerne om at samle GF1 på tværs af hovedområder til et fagligt forløb er bekymrende, da de unge ikke fra starten oplever et specifikt fagområde, som ofte har været baggrunden for den unges uddannelsesvalg. Det medfører risiko for øget frafald. Ligeledes er der en væsentlig risiko for, at de uddannelser, som skolen ikke udbyder, vil blive fortrængt i et meget bredt GF1.
- En række forsøg vedrører muligheden for at samle GF2, så eleven har mulighed for at påbegynde flere hovedforløb. Dette kan give mening, hvor uddannelserne er meget nært beslægtet (fx anlægsgartner/gartner, personvogsmekaniker/lastvogsmekaniker) men er problematisk, hvor der ingen faglig forbindelse er (fx tjener og slagter, service assistent/social- og sundhedshjælper). Det forudsætter dog fortsat, at eleven opnår og opfylder overgangskravene til hovedforløbet/hovedforløbene.
- For eux kan det godt give mening at fordele fagene anderledes mellem GF1 og GF2. REU vil dog understrege, at skolerne skal sikre, at der også er mulighed for eux for elever, der begynder direkte på GF2 og for voksne elever. Generelt må forsøgene ikke gøre det vanskeligere for unge at begynde en erhvervsuddannelse, herunder en eux.
- I forhold til det merkantile område er der omkring 10 skoler, der har ansøgt om at gennemføre stort set identiske forsøg. REU skal indstille til ministeriet, at ministeriet udvælger et antal skoler, og at disse gennemfører ensartede forsøg, så der er mulighed for at generere tilstrækkelig data, der gør det muligt at evaluere forsøgene.

2.2. REUs generelle forudsætninger

- Det er helt afgørende, at skolen og de faglige udvalg, inden et forsøg igangsættes, grundigt har afdækket alle overenskomstmæssige forhold og sikret at disse ikke overtrædes. Skolen bør kunne gøres erstatningsansvarlig i dette tilfælde.
- REU lægger til grund, at det bliver en generel betingelse for ministeriets godkendelse af alle forsøg, at de konkret udformes i samarbejde med De relevante faglige udvalg og lokale uddannelsesudvalg.

- Det er afgørende, at forsøgene ikke betyder en forringelse af vilkårene og kvalitet for elever og virksomheder. Det må være et krav, at det er frivilligt at indgå i forsøget og at både virksomheder og elever informeres grundig om positive og negative konsekvenser af forsøget, således elever og virksomheder har mulighed for at træffe beslutning om deltagelse på et oplyst grundlag. Eleverne skal derfor også tilbydes at gennemføre uddannelsen på ordinære vilkår.
- Med eud-reformen etableredes en uddannelsesgaranti der indebar at unge, når de begyndte på GF2, også kan afslutte den uddannelse de var begyndt på. Formålet er at undgå det store frafald, der tidligere kom som følge af at unge i henhold til EMMA-kriterierne skulle søge praktikpladser på uddannelser uden relevans for dem som fx slagter, selvom ønsket er at blive tjener. I de tilfælde forsøgene har en sådan karakter, skal skolerne oplyse de unge om disse ændringer af deres vilkår, når de starter på uddannelsen og give dem mulighed for at vælge at fastholde deres uddannelsesgaranti ved ikke at deltage i forsøget.
- Forsøgene må ikke have negativ indflydelse på elevernes mulighed for at få en praktikplads. Ligeledes bør virksomhederne ikke få forringet mulighederne for at få elever - heller ikke i de tilfælde, hvor virksomheden ikke ønsker at deltage i skolens forsøg.

2.3. Nærmere vilkår for forsøgenes gennemførelse

- Forsøgene må ikke komme til at udgøre en barriere i forhold til opfyldelse af trepartsaftalens mål om flere praktikpladser. Derfor skal skolerne i deres kommunikation være særdeles opmærksomme på, at forsøgene ikke giver anledning til uklarhed over for virksomhederne, herunder særligt de virksomheder, der ikke tidligere har haft elever, og som derfor får deres første kontakt med en erhvervsskole.
- Da elever ofte skifter skole ved overgangen fra GF2 til hovedforløbet, enten fordi virksomheden benytter en anden hovedforløbsskole, eller fordi skolen ikke udbyder hovedforløbet, må der ikke ved forsøg med GF2 lægges hindringer i vejen for dette således, at eleven ikke kan tage en praktikplads, fordi virksomheden samarbejder med en anden skole, eller virksomhederne ikke kan få elever, fordi skolen i området tvinger dem til forsøg, der ikke passer til virksomhedens produktionscyklus.

2.4. Dokumentation og opfølgning

- Det skal afdækkes, hvordan elever, der har været omfattet af et forsøg, kan registres og dermed følges med henblik på at kunne evaluere resultatet af forsøgene.
- REU finder det vigtigt, at forsøgene evalueres ud fra en betragtning om, hvad vi evt. kan lære af dem. Derfor er det vigtigt med klart definerede og objektive evalueringskriterier, herunder elevtilfredshed, virksomhedstilfredshed, antal elever i skolepraktik og antal uddannelsesaftaler.
- Det faglige udvalg bør inddrages i evalueringerne, herunder udpegning af evalueringskriterier.

3. REUs indstillinger og supplerende bemærkninger

Rådet har på sit møde den 22. januar 2018 behandlet ministeriets henvendelse af 19. december 2017 og afgiver på grundlag heraf sine indstillinger i vedlagte oversigt (Excel-ark).

REU har i sine indstillinger arbejdet ud fra følgende principper, jf. også afsnit 1:

- I henhold til UVMs anmodning afgiver REU kun indstilling for de 58 forsøgsansøgninger, som ministeriet påtænker at godkende.
- REU har i sit arbejde med ansøgningerne taget udgangspunkt i de indkomne udtalelser fra de faglige udvalg til REU, i det omfang at udtalelserne er afgivet i forhold til de forsøg, som berører hver af de erhvervsuddannelser, som det enkelte faglige udvalg har ansvar for.
- Da REUs anmodning ikke omfattede udtalelser om de fire hovedområder (grundforløbenes 1. del), har REU ikke taget udgangspunkt i eventuelle udtalelser fra de faglige udvalg i forhold hertil.

REUs positive indstillinger af de enkelte forsøg er i vedlagte oversigt angivet med ”Ja”, mens negative indstillinger er angivet med ”Nej”. I de tilfælde, hvor et fagligt udvalg angiver vilkår eller betingelser for udvalgets ”Ja”, herunder eventuelle angivelser af delvist positive udtalelser, forudsætter REU, at Undervisningsministeriet og skolerne i tilfælde af det pågældende forsøgs godkendelse og gennemførelse indarbejder og tager højde for de i skemaet angivne vilkår og forbehold.

Enkelte af REUs medlemmer m.v. (Danske Erhvervsskoler og – Gymnasier – Lederne og Danske SOSU-skoler) har afgivet selvstændige udtalelser, der er vedlagt som bilag i forbindelse med fremsendelsen af denne indstilling.

4. REUs indstilling om de enkelte forsøgsansøgninger

REU har, som nævnt, alene udtalt sig om de forslag, ministeriet påtænker at godkende. REU har udtalt sig positiv om hovedparten af disse dog

under forudsætning af, at ministeriet tager højde for de kommentarer og betingelser, som de faglige udvalg har angivet, jf. også ovenfor.

Omkring et mindre antal forsøgsansøgninger har REU indstillet, at disse enten afvises, eller at ministeren anmoder skolen og de relevante faglige udvalg om at udarbejde et nyt forslag. Det drejer sig om:

Forsøg nr. 9.

Forsøget er begrundet i, at for mange unge søger uddannelsen til møbelsnedker, hvor det er svært at få praktikpladser. Da snedkeruddannelsen imidlertid er under omlægning, så møbelsnedker og bygningsnedker adskilles, og møbelsnedker forventes dimensioneret, bortfalder begrundelsen for forsøget.

REU indstiller derfor, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 10.

Forsøget har kun meget uklare beskrivelser af det faglige indhold i de første 10 uger af undervisningen. Det gør det meget usikkert, om det er muligt for eleverne at nå alle de faglige mål. Samtidig forudsætter forsøget, at eleverne først træffer deres valg efter 15 uger, mens EMMA kriteriernes krav om aktivpraktikpladssøgning træder i kraft 3 uger tidligere.

Da skolen heller ikke udbyder hovedforløb til alle fagene betyder forsøget, at elever, der begynder på en uddannelse, risikerer ikke at kunne komme videre, da de ikke opfylder overkravene i forhold til andre skoler.

Samlet set vurderer REU, at forsøget vil svække fagligheden i uddannelsen og være til skade for eleverne.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 11.

Forsøget betyder en forøget byrde og risiko for virksomhederne. Når der indgås en uddannelsesaftale, påtager virksomheden sig hele ansvaret for, at eleven når alle kompetencemål i uddannelsen. Når grundfag flyttes til hovedforløbet, og erhvervsfaglige fag flyttes til grundforløbet, stilles virksomheden i en situation, hvor ansvaret for kompetencemål, der er en naturlig del af virksomhedens produktion og virksomheden pålægges i stedet ansvaret for almen skoleundervisning (også selvom den finder sted på skolen). REU finder dette er uholdbart.

Samtidig gør forsøget det umuligt for elever at søge praktikpladser i virksomheder, der samarbejder med en anden erhvervsskole, idet eleven vil være bundet til at færdiggøre uddannelsen på samme skole. Dette vil ligeledes begrænse elevernes geografiske mobilitet.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises, og at ministeren opfordrer skolen til i samarbejde med det faglige udvalg at udarbejde en ny forsøgsansøgning, der tager højde for de nævnte problemer.

Forsøg nr. 13.

Uddannelsen til elektriker har i slutningen af hovedforløbet en række moduler, som eleven sammen med virksomheden kan vælge imellem. Derfor vil det gøre det meget vanskeligt for eleverne med den foreslåede opbygning at gennemføre uddannelser. Imidlertid vil det være muligt uden at skade elevernes uddannelse at gennemfør forsøg med HF1.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises på elektrikeruddannelsen, og at ministeren opfordrer skolen til i samarbejde med det faglige udvalg at udarbejde en ny forsøgsansøgning, der tager højde for de nævnte problemer.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen godkendes på uddannelsen til smed.

Forsøg nr. 18

REU indstiller, at forsøgsansøgningen godkendes for bager og konditor, slagter og ernæringsassistent.

Vedrørende uddannelserne til gastronom-, tjener- og receptionist vil en ensretning af overgangskravene for så forskellige uddannelse have en negativ påvirkning af den fagfaglige undervisning, hvilket vil føre til dårligere kvalitet i uddannelserne.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises for så vidt angår gastronom-, tjener- og receptionist uddannelserne.

Vedrørende de tekniske uddannelser betyder forsøget, at det samspil, der skal være mellem grundfag og det uddannelsesspecifikke fag, svækkes således, at det vil blive vanskeligt at nå de faglige mål. Da skolen heller ikke udbyder hovedforløb til alle fagene betyder forsøget, at elever, der begynder på en uddannelse, risikerer ikke at kunne komme videre, da de ikke opfylder overkravene i forhold til andre skoler.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises for de tekniske uddannelser.

Forsøg nr. 29.

Ligesom forsøg nr. 11 betyder forsøget en forøget byrde og risiko for virksomhederne. Når der indgås en uddannelsesaftale, påtager virksomheden sig hele ansvaret for, at eleven når alle kompetencemål i uddannel-

sen. Når grundfag flyttes til hovedforløbet, og erhvervsfaglige fag flyttes til grundforløbet, stilles virksomheden i en situation, hvor ansvaret for kompetencemål, der er en naturlig del af virksomhedens produktion og virksomheden pålægges i stedet ansvaret for almen skoleundervisning (også selvom den finder sted på skolen). REU finder dette er uholdbart.

Samtidig gør forsøget det umuligt for elever at søge praktikpladser i virksomheder, der samarbejder med en anden erhvervsskole, idet eleven vil være bundet til at færdiggøre uddannelsen på samme skole. Dette vil ligeledes begrænse elevernes geografiske mobilitet.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 30.

Forsøget har kun meget uklare beskrivelser af det faglige indhold i de første 10 uger af undervisningen. Det gør det meget usikkert, om det er muligt for eleverne at nå alle de faglige mål. Samtidig forudsætter forsøget, at eleverne først træffer deres valg efter 15 uger, mens EMMA kriteriernes krav om aktivpraktikpladssøgning træder i kraft 3 uger tidligere.

Skolen udbyder ikke hovedforløb for alle uddannelserne, hvilket betyder at der ikke er sikkerhed for, at eleverne kan fortsætte deres uddannelse efter grundforløbet.

Samlet set vurderer REU, at forsøget vil svække fagligheden i uddannelsen, og eleverne stilles ringere.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 39.

Ligesom forsøg nr. 11 og nr. 29 betyder forsøget en forøget byrde og risiko for virksomhederne. Når der indgås en uddannelsesaftale, påtager virksomheden sig hele ansvaret for, at eleven når alle kompetencemål i uddannelsen. Når grundfag flyttes til hovedforløbet, og erhvervsfaglige fag flyttes til grundforløbet, stilles virksomheden i en situation, hvor ansvaret for kompetencemål, der er en naturlig del af virksomhedens produktion og virksomheden pålægges i stedet ansvaret for almen skoleundervisning (også selvom den finder sted på skolen). REU finder dette er uholdbart.

Samtidig gør forsøget det umuligt for elever at søge praktikpladser i virksomheder, der samarbejder med en anden erhvervsskole, idet eleven vil være bundet til at færdiggøre uddannelsen på samme skole. Dette vil ligeledes begrænse elevernes geografiske mobilitet.

Samlet set vurderer REU, at forsøget vil svække fagligheden i uddannelsen, og eleverne stilles ringere.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 60

REU vurderer, at der samlet set er tale om en væsentlig nedsættelse af det faglige niveau på uddannelsen med risiko for, at ny-mesterlæreelever bliver opfattet som "Andenrangs elever", hvilket er uheldigt.

Dette vil stille eleverne væsentligt ringere.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 61

Med reformen blev der ført 7 ugers faglig undervisning fra hovedforløbet til grundforløbet på sosu-uddannelsen. Det betyder, at der er væsentlige forskelle på niveauet på grundfag på henholdsvis sosu-hjælpernes grundforløb og serviceassistenternes. Dertil kommer, at det er to væsensforskellige fagretninger i de to hovedforløb, som forsøget sigter imod. Serviceassistenternes rengøringsmæssige faglighed er ikke relevant for sosu-hjælperne hvis pleje/omsorgs faglighed modsat ikke er relevant for serviceassistenterne. Endelig retter den ene uddannelse sig helt overvejende mod et privat arbejdsmarked, mens den anden retter sig mod et offentligt.

Endelig vil der være risiko for, at forsøget ikke sikrer sosu-hjælperne et tilstrækkeligt fagligt niveau, som på sigt kan få betydning for deres mulighed for at uddanne sig til den af Sundhedsstyrelsen autorisationsbelagt uddanne sosu assistentuddannelse, ligesom de ikke vil have mulighed for senere at uddanne sig på en anden sosu-skole.

Forsøget vil således stilles eleverne væsentligt ringere.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 74

Forsøget indebærer, at der kun vil være adgang til uddannelserne for den gruppe af elever, der har adgang til GF1. Samtidig bryder forsøget med tankegangen om et gradvist uddannelsesvalg.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 78

Forsøget indebærer en begrænsning af elevernes mulighed for at orientere sig bredere end gastronom uddannelsen. Forsøget indebærer dermed en indsnævring af uddannelsen og elevernes muligheder.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 81.

Forsøget indebærer samlæsning mellem meget forskelligartede uddannelser til skade for det faglige niveau. Samtidig er det uklart om, hvordan eleven vil have mulighed for at skifte uddannelse efter de 10 uger og stadig opfylde overgangskravene. Det lavere faglige niveau vil samtidig gøre det vanskeligere for eleverne at finde en praktikplads, særligt set i lyset af at de skal starte søgning allerede 2 uger efter uddannelsesvalget.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 87

Skolen søger i forsøgsansøgningen om dispensation fra trepartsaftalen fra august 2016. REU indstiller, at ansøgningen afvises, idet dispensation fra trepartsaftalen henhører under denne aftales parter.

REU indstiller derfor, at forsøgsansøgningen afvises.

Forsøg nr. 88.

Ligesom forsøg nr. 11, nr. 29 og nr. 39 betyder forsøget en forøget byrde og risiko for virksomhederne. Når der indgås en uddannelsesaftale, påtager virksomheden sig hele ansvaret for, at eleven når alle kompetencemål i uddannelsen. Når grundfag flyttes til hovedforløbet, og erhvervsfaglige fag flyttes til grundforløbet, stilles virksomheden i en situation, hvor ansvaret for kompetencemål, der er en naturlig del af virksomhedens produktion og virksomheden pålægges i stedet ansvaret for almen skoleundervisning (også selvom den finder sted på skolen). REU finder dette er uholdbart.

Samtidig gør forsøget det umuligt for elever at søge praktikpladser i virksomheder, der samarbejder med en anden erhvervsskole, idet eleven vil være bundet til at færdiggøre uddannelsen på samme skole. Dette vil ligeledes begrænse elevernes geografiske mobilitet.

Samlet set vurderer REU, at forsøget vil svække fagligheden i uddannelsen, og eleverne stilles ringere.

REU indstiller, at forsøgsansøgningen afvises.

Med venlig hilsen

Stina Vrang Elias
Formand